STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01704

MOSHEH DREHKOP

F. Bimko

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פ. בימקאָ.

משה דרעהקאָפ.

סצענישער מאָנאָלאָג.

ISBN:0-657-01704-3
Old Call No.,97-84 v.

וואַרשא 1919

פ. בימקא.

משה דרעהקאָפֿ.

סצענישער מאָנאָלאָג.

1919 וואַרשא

פ. בימקאָ.

משה דרעהקאָפּ.

סצענישער מאָנאָלאָג.

וואַרשא 1919

פערזאָנען:

ברוך גרינהאָלץ.

משה דרעהקאָפ.

ברוך

(ווינט פ. ־זיך, פ רשיעפּט אין א כפר׳ א זידען קאַפּעל ריפ׳ן קאָפּ.)

משה

(קומט אריין): אַ גוטען אָוועגד, ר׳ ברוך! דוכט זיך: כ׳ וואָב געטראָפען, דאַ?.. וואַ... ס׳איז מיר אַ וואונדער, ווי וואוינט עפּיס אַ יוד אין אַזאַ גוי׳שער גאַס?.. איך בין אָנגעקומען אַחער ממש מיט סכנות נפשות!.. געה... געה... אַ וויסטע לענג פון אַ גאַס, גרויס ווי ס׳גלות! קיין יוד זעהט מען נישט אויף דער טאָג־ליכט! און אפשר יאָ—געה דערקען עס אַזעלכען אין דער צורה: גאָלע מאָרדע! ס׳קומען מיר אַנקעגען גוים מיט אַזעלכע רציחה׳־דיגע, אָנגעפרעסענע פּנים׳ער—אַז זיי וואָלטען מיך גערן אַיינגע־שלונגען מיט׳ן קוק; איך שטעל מיר אַיין ס׳לעבען און פרעג ביי וועלכען: וואו וואוינט דאָ אַ יוד, ר׳ ברוך? קוקט מיך יענער אָן

מיט אַ פּאָר בּלויע אָנגעהאַקטע אויגען, און שטופּט מיר גלייך זיין טרפה׳נע צורה מיט די שפּיציגע וואָנסעס אין פּנים אַריין— ספּו זאָל עס ווערען! רק—עס שכור׳ט... כ׳פערשטעה, אַזוי ווי דאָס בעקומט נאָר דעם ערשטען רובל שכירות, מאַכט עס תיכף מיט איהם אַ שפּאַציר איבער די שענקען, און ס׳האָט דערנאָך אַ טענה צו אונז, איהר פאַרשטעהט?..

ר׳ ברוך

יאָ... יאָ...

משה

וואָלט דאָס געטרונקען ווי אַ יוד טרינקט, אויף אַלע שבת אַ פלעשעלע, און בעזונדער אַ פלעשעלע, ווען דער פעלדשער הייסט מאַכען וועלכען קינד־ס׳איז אַ קאָמפּרעסעל אויף אַ דייטעל, און ס׳בלייבט איבער פון שפּירט עפּיס, אַנ׳ עוקץ, און... אָט דאָס הייסט געטרונקען אַ ביסעל, האַ?.. אַי וועט איהר פרעגען: מה קמשמע לן? וואָס לאָזט מיך דאָ דער פּסוק הערען? וואָס האָב איך מעהר ווען איך טרינק נישט, און עשו וועניגער—אַז ער טרינקט יאָ?... נאָר, וואָס פאַר אַ גלייכען?.. שוטים! מילא, איך האָב דאָך סיי־ווי־סיי נישט... אָבער עשו, ווען ס׳וואָלט נישט פערטרינקען—וואָלט עס דאָך יאָ געהאַט?.. אַ קלייניגקייט: וואָס מיליאָנען זיי בראָקען אַריין אין דעם?.. שמועס מיט זיי—איז דאָס אַ גאַנצער עולם הזה... מ׳שטיינט־געזאָגט, וואָס פאַר אַנ׳עולם־הזה דאָס קען שוין זיין?.. אַהיימקומען, צודרם׳ען, אויס׳הרג׳נען, ממית׳ן ס׳ווייב מיט די קינדער, מאַכען אַ תל פון ביסעל בעביכעס... און ווען נישט, איז רעכט צו בלייבען ליגען אַ גאַנצע נאַכט אין רינשטאָק... בע־בע... אַ שען ביסעל עולם הזה, היט מיך אָב, רבונו דעלמא כולה!..

ר׳ ברוך

זייט זשע מוחל, איהר זענט עפּיס אַהער געקומען טבּא אַנ׳ענין?...

משה

פּע... איהר וועט מיר מוחל זיין, וואָס כ'רעד נישט גלייך
די דער זאַך, האָט קיין פּאַראיבעל נישט — מ'וועט נאָך רעדען!..
די זאַך, פערשטעהט איהר מיך, איז אַזוי: אַזאַ יוד ווי איך, ווי
איהר קוקט איהם אָן פון קאָפּ ביז צו די פיס,—ווייס וויסען:
האָט אַ גרויסען שלימזל!... אָבער, גאָר אַ גרויסען! און וואו ער
געהט, לויפט שוין צו פריהער פאַר איהם דער שלימזל זיינער,
און בעגראָבט איטליכעס עסק, איטליכעס געשעפטעל— ביין איי־
לען טיעף אין דער אדמה... און ווי שייך, איז ער, דער שלי־
מזל מיינער—נישט אַריינגעקומען אַהער מיט אַ רגע צו פריהער
פון פאַר מיר, נאָך איידער איך בין אַהער אַריינגעקומען?.. לכן,
וויל איך טאַקי נישט רעדען פון גאָר, און זאָל ער נישט מיינען:
מ'ייודע וואָס איך האָב דאָ בדעה אויפצוטון?! אַז ער וועט
זעהן: איך בין נישט אויסען קיין שום מסחר'ל,—וועט ער זיך
געהן זיין וועג'ס, און דענסטמאָל וועלען מיר ערשט זיין זיכער
צו קענען רעדען אַ וואָרט, אַז ס'שטעהט נישט קיינער דערביי
וואָס מאַכט קאַליע...

די ברוך

יאָ... יאָ...

משה

פּע... פרעגט זיך: ווי אַ גאַנץ האָב איך אַהערגעטראָגען?.. נאָר
נישט קיין שאלה... אַ יוד גיט זיך אויף אַלעם אַן עצה... אויך
וואָס גיט זיך דען אַ יוד נישט קיין עצה?.. געגאַנגען אפילו
צופריהער אין אַ שענע פאַר הייזער, אויפגעמאַכט אומזיסט אודאי
איבער צוואַנציג טירען, מטריח געווען אַ ביסעל משרתים, יוצר־
משרתים—זאָלען זיי ס'מיר טאַקי מוחל זיין! נאָר דאָס, זעהט
איהר, פאַרשטעה איך שוין גאָר נישט!.. ווי האַלט דאָס, כ'בעט
אייך, אַ יוד—ביי זיך אין שטוב, אַ גוי'ע?.. מילא, אין גאַס בין
איך טאַקי ביי זיי אין דער יד, אָבער ביי מיר אין שטוב—בין

איך דאָך נישט מחויב צו טהון דאָס נאַרישקייט ?.. ליידען הרפות ובישות... אר־וואָ!

ר׳ ברוך

וואָס האָט איהר מיט איהר אָפּערגעהאַט ?..

משה

גאָרנישט! זי האָט מיך ב׳קיין אופן נישט געוואָלט אַריינלאָזען!.. כ׳געה אודאי אַזוי אַ רעכטע שעה איבער די שטיגען, געה־אַרויף, געה־אַראָב, ווידעראַמאָל אַרויף און ווידעראַמאָל אַראָב. פערשטעהט זיך, כ׳האָב שוין מיט מזל געזעהן אַ מזוזה אויפ׳ן טיר—האָב איך געמיינט: די גאַנצע וועלט איז מיין! איז אויף מיר געקומען די רעכטע גדולה: כ׳בין שוין ביי זיך אין שטוב ? דערווייל, געהערט אַ מעשה ? אַ רשעות פון אַ גוי׳ע, ווי איך עפען שוין אויף די טיר, בנאמנות, ווען כ׳כאַפּ נישט אַרויס די נאָז באותו רגע פון טיר, בלייבט זי קוועטשען פון יענער זייט!.. דערלאַנגט אַ שאָס... פּע, כ׳ווייס גאָר נישט, וואָס זי האָט געקאָנט זעהן אַזעלכעס אין איהר... וואָס אַנ׳ערל׳טע קען ?

ר׳ ברוך

(שטעהט אויף)

טאַקי אַ רשעות!... (לאָזט זיך געהן)

משה

וואָס ? איהר האָט עגמת־נפש—ווערט אַ דרייער!.. איהר מיינט טאַקי ?.. ס׳לוינט זיך צו מאַכען אַ וועזען דערפון!.. וואָס ?.. איהר ווילט געהן צו איהר ?.. זיך פאַרענטפערן אַ גביית עדות ?.. אַנ׳עבירה!.. אַנ׳מסר׳ן ?.. נישט פדאי!.. איך בין איהר מוחל, מוחל!.. זאָל עס דאָרט נישט קומען אויף איהר חשבון... אַ, מכה זאָל פריץ מיינט איהר ?.. כ׳פערשטעה: די נשמה שטעהט אייך שוין אויפ׳ן שפּיז־גאַז ?.. הערט: איך בין ביי איהם פאַר׳ן לעצטען מאָל געווען, זאָגט ער צו מיר: „וואָס איז ס׳געלויף ? ס׳אי

גישט צו כאַפּען מיט דער האַנד! מ׳בעקומט היינט שענערע מציאות!״ און איך בין אַוועקגעגאַנגען מיט אַן׳אָבגעשנייצטע נאָז. אין אַ פּאָר טאָג אַרום בין איך ווייטער ביי איהם; און דרך אַגב ווער איך געוואָהר אין קיך—אַ יוד האָט דאָך אומעטום די נאָז—אַז דער פּריץ איז געווען אויפ׳ן הויף... הערט איהר, מיר וואָלען זיך אַלע אויסבעטען אַ פּרנסה טובה פון נייעם יאָהר, ווי ב׳האָב געטראָפען. בנאמנות: געטראָפען! אַ יוד טרעפט ב״ה...

ר׳ ברוך

יאָ, יאָ.

משה

הערט: איך קום אַזוי היינט אַרויף אַ ביסעל צו איהם, מאַן מיך כלא יודע—אַ פיש אין וואַסער; „פּריץ, ווילסט נישט קויפען, וואָס האָסטו יענעם צו פּאַרדרעהען אַ קאָפּ? וועל איך דאָס אָבטראָגען אַן׳אַנדערען קונה...״ קארג קונים פּאַראַן?״ א גוישער קאָפּ, מיינט ער טאַקי: ס׳איז קודש־קדשים!.. אויב איך טראָג מיך אודאי נישט אַרום מיט צעהן אַנדערע פּריצים אין קעשענע... נאָר וואָרט; „ווייסט דאָך—זאָג איך,—אַז איך קוק אויס עפּיס צו פּערדינען? און פון דעם וואָס דו אַיילסט זיך נישט, קענען דערוויילל ביי מיר אַוועקגעהן פון דער וועלט אַ ווייב מיט זיבען קליינע קינדער, פּאַר וועלכע איך וועל זיין עתיד ליתן דין וחשבון אחר מאה ועשרים שנה, און—אויב נישט פריהער?

ר׳ ברוך

יאָ.. יאָ..

משה

און אַזוי ווי איך רעד, קוק איהם אין מויל אַריין, זעה איך—ווי די גאַנצע צורה זיינע פּערקרימט זיך, כ׳וועל אייך אַני־משל׳ען; ווי איינער וואָס זאָל אַראָבשלינגען אַ לעבעדיגען ראַק,

וועלכער שפּאַרט זיך און וויל צוריק אַרויסקריכען, כּידוע, קריכט דאָך אַ ראַק אונטען־אַרומעט... און ער מאַכט צו מיר, אַרויס־נעמענדיג ס׳פּאַפּיר וואו כּבודו האָט איהם בּעשריבּען פּאָדראָבּנע אַלע מטלטלים, נכסים, אַרויסלעגענדיג מיר אויפ׳ן האַנד, אַחת ואַחת: „צוויי וולאָג וואַלד— אמת; זיבּען הונדערט מאָרג פעלד; יאָ, פּאַרוואָס האָט מען נישט אַריינגעשריבּען ס׳וואַסר׳ל?.. זאָג איך: „פּריץ, ס׳וואַסער איז טאַקי אויך אַ מעלה... אַ דאָרף אָהן אַ וואַסער, איז ווי, להבדיל, אַ פערד אָן אַנ׳עק... עלעהיי מ׳קען צושטעלען אַ מיהל... אַ קשיא אויף אַ מעשה?” גוט... רעכענט ער מיר ווייטער אויס אַ גאַנצען צעטעל שבחים: „די זיבּען הונדערט מאָרג פעלד—מעהר זאַמד ווי ערד צום זייען; ס׳טויג אפילו נישט אויף קיין ריבּען צו זעצען... און נאָך אַ מאָל: ס׳וואַסערל—פערשטונקען וואַסער... פיש וועלען אויס׳פגר׳ן... אפילו ווערים וועלען זיך נישט דערהאַלטען... פון אַ ראַק איז דאָך אָבּ־גערעדט”... מנע, נאַ דיר אויף מיינע שונאים׳ס פלייצעס—ראַקעס! אַ מאַכל—ראַקעס!

ר׳ בּרוך

הכּלל—וואָס איז געבּליבּען?

משה

איהר ווילט וויסען, וואָס ס׳איז געבּליבּען? וואָס האָט גע־קאָנט בּלייבּען?.. איהר ווייסט דען פערקויפען ס׳דאָרף מיט זיבּען טויזענט רובּל ווייניגער ווי פאַר אַ יאָהרען?.. ער רעדט—וואָס אַרט עס אַייך?.. מיך אַרט עס עפּיס?.. (בּערוהיגט איהם) ס׳קאָסט איהם געלד—בּרויך ער רעדען! איך דערמאָן איהם אָבּער גלייך: „פּריץ, און דער וואַלד?” לאָזט ער אַרויס אַ געלעכטער: „ס׳איז עפּיס אַ וואַלד? בּייטשען! דער גרעסטער בּוים קען טויגען אויף אַ לאַטע צו לעגען אונטער אַ שינדעל־דאַך; אויף אַ קראָקווע—שוין נישט...” מילא... האָבּ איך איהם געוואָלט כאַפּען אויף דער־ווענדקע... וואָרום, ס׳האָט דאָך מיך שוין גוט געהאַט פער־דראָסען די גאַנצע מעשה, און האָבּ אַלץ איהם נישט געוואוסט;

וואו אַ שטאָך צו טהון אין דער לעבער, ביז כ'גיב איהם אַ זאָג: „פריץ, אַז דו ווייסט שוין אַלץ אַזוי אויף דער האָר, ביסטו דאָך שוין, אַ פּנים, געווען אויפ'ן הויף גופא?.. אַרומגעטאַפּט ווי אַ פערד־הענדלער—ס'פערד, און ווי אַ קצב—די בהמה?...

ר' ברוך

יאָ... יאָ...

משה

נו... נו... זאָלט איך אייך גאָר נישט אַריינמישען!.. געוואָרען אַביסעל צוקאָכט... געגומען שפּריצען מיט'ן מויל... דאָס גאַנצע טרפה'נע דם איז איהם געקומען אין צורה אַריין... אַ פּנים—אַזוי ווי אַן'אָבגעקאָכטער ראַק!.. איהר האָט שוין אַמאָל געזעהן אויף־אַייער לעבען אַן'אָבגעקאָכטען ראַק... און כ'האָב געמיינט: ער דורס'ט מיך אויפ'ן אָרט!.. גאָר נישט, ער שלינגט מיך אַיין און שפּייט מיך אויס אויף הונדערט מייל ווייטער!.. „גוואַלד, פריץ, וואָס האָב איך דאָ קעגען דיר געזינדיגט?..” און ער: „ווי אַ יוד האָט, קען האָבען אַ חוצפּה און אַ העזה!..” איהר הערט?.. אַ ממזר־בלבול!.. הכלל, ער האָט זיך אָבגעקיהלט, דער כּעס איז איהם אָבגעגאַנגען, פרעג איך איהם גאַנץ געלאַסען: „פריץ, זיי מיר מוחל, איין גאָט ווייסט: כ'האָב אָסור נישט געמיינט דיין כבוד... נאָר—זאָג מיר דעם אמת, ביסט דאָך טאָרט נישט הי געווען גאַנצע צוויי טאָג?” „ער איז געווען—זאָגט ער—ביי אַ גרעפין”... מילא, ס'איז גלייך: אַ גראַף געהט צו אַ גרעפין... כ'פערשטעה: אַ פילגש! און באמת, ווער ווייסט זיי?.. האָט ער, ווי ער אַליין זאָגט, געזאָלט זיין ביי אַ גרעפין—פון וואַנען ווייסט ער מיר אויסצורעכענען דעם צעטעל שבחים? ואם תמצא לומר, זאָל איך ווערען זאָגען... טפו! האָב איהם אָבטאון־צבטציג גוטע יאָהר, אַ גוי טאָר מען אויך נישט שעלטען—אויף אַזאַ פריץ איז אַלץ צו גלויבען! ווייניג, מיינט איהר, ווייבער האָט דאָס? דער שטאַנגערעט זיינער האָט זיך פאַר מיר אַליין געשוואוירען: ער ווייסט פון זיבען! אַקעגען די זיבען טעג פון

דער וואָך, מסתמא,... און אַ סברא— קעגען די שֶׁבטה מדורי גיהנום...

ר׳ ברוך

נו, יאָ, וואָס האָט עס אַ שייכות צום ענין ?..

משה

מכּח נ׳ענין ?.. יאָ, גיב איך איהם אַ פרעג: „פריץ, און די גאָספּאָדאַרסטווע ?..” ווערט ער אָנגעצונדען: ‚וואָס?.. די שטאַלען ?.. סטאָדאָלעס ?.. אויך מיר בנינים!” הכּלל, גערעדט אַהין, גערעדט אַהער,—ס׳איז מיט איהם גאָרנישט צו מאַכען.. ער ריהרט זיך... אַזוי ווי אַ שטיין... און וואָס, מיינט איהר, האָב איך געטהון ?.. הערט: „פריץ,—זאָג איך— ווי כ׳זעה, האָסטו קנאַפּ חשק צו קויפען, וועל איך אַריבערגעהן צו כּראַביע בראַטינסקי...” דענסטמאָל איז איהם שיער נישט גוט געוואָרען.. כ׳האָב עס גלייך דערקענט ביי איהם אונטער די אויגען... הגם, צווישען אונז זאָל מס בלייבען, עס זאָל ווייטער נישט קומען—איז די גאַנצע מעשה ניט׳ן כּראַביע נישט געשטויגען נישט געפלויגען, נאָר ווי אַז׳ עמט מען אַזאַ חברה־מאַן אין חדר אַריין ?.. אַז כ׳ווייס זיי זעל־ען זיך בלוט־שונאים דידזשיגע צוויי פריצים ?..

ר׳ ברוך

און וואָס האָט איהר אויסגעפיהרט ?..

משה

גאָרנישט! לעת־עתה—דערלעגט האָט ער נישט! נאָר איך בין זיכער: אַז ער וועט דערלעגען!.. ווייל איידער איך בין נאָך אוועקגעפאָהרען—האָט ער זיך געקלאַפּט ביי ס׳זייגער, האָב איך מיר געטראַכט: „פי מאָרו, אַ יאַ—זדראָוו”, און גענומען ג׳דרך!.. נישט אָנגעקומען קיין צעהן טריט, לויפט מיר שוין נאָך דער שטאַנגערעט: „כ׳זאָל מאָרגען אַריבערקומען!..” נו, ווי פאַר־שטעהט איהר אַצינד טאַקע ?.. אַ, ווייט איהר מיך פרעגען:

„פאַרוואָס ער האָט מיך באַלד נישט צוריק גערופען? זאָל איך זאָגען: „ער וויל זיך נעמען אויף אַ ישוב מיט'ן ווייב?" ווי זאָגט דער שטאַנגאַרעט: „ער האָט ווייבער ווי יתרו—נעמען!" נאָר ס'איז נישט קיין חלוק: דאָס, זעהט איהר, זיצט איהם איצט ווי אַ גרעט אין האַלז... כ'פערשטעה: ער וואָלט זיך ליבער געלאָזט אַריינגעמען צווי ציין, ווי הערען זיין נאָמען... אַצינד וועט ער געבען... כ'זאָל אַזוי בטוח זיין צו הערען שופר של משיח, ווי איך בין בטוח—ער וועט דערלעגען! און אַלץ דער אויפטהו מיט'ן כראַביע בראַטינסקי, מיין אויפטהו! אַ יוד האָט שוין, לכתחילה, אויף אלעס אַנ'אויפטהו... אַט דאָס קען אַ יוד!

ברון

מילא, ס'איז זיך נישטאָ אַזוי מצער צו זיין... אַז מ'וועט לעבען, וועט זיין אַ רעכטער קונה אויך...

משה

יאָ!.. אַקעגען וואָס זאָג איך אייך דאָס? אַקעגען דעם, וואָס נחום מעקלער הערט אייך נישט אויף אָנצודולען אַ מוח, און זאָגט אייך צו הרים וגבעות, עפּיס פון אַ קונה מיט מיליאָנען, זאָלט איהר וויסען: ווייבאַלד ער געהט נאָר אַוועק פון אייער שטוב—מעגט איהר גלייך מאַכען די ברכה: על מצות שא־ושקר!.. וואָרום, ווי לאַנג נחום מעקלער מעקעלט—האָט ער נאָך נישט אויסגעמעקעלט קיין צורת מטבע פאַר זיינע אויגען! דאָס ווייב האָט איהם שוין דריי מאָל אַרויסגעוואָרפען פון שטוב!.. אמת, אַנ'אשה, אַנ'ארורה, אַזעלכע, וואָס שלמה המלך האָט אויף איהר געזאָגט: אשה רעה מר ממות—נאָר דאָס אייגענע צוריק געשמועסט: וואָס איז זי איינגאַנצען שולדיג? ער האָט אויך, זיי זאָלען איהם לעבען און געזונד זיין,—אודאי, ניין שטיק אַזוי אין גע'הרג'עריי, אין רייסעניש, און מיט דינ־תורה'ס, און איין גאָט ווייסט ווי אַזוי! נאָר וואָס? אין רבונו של עולם'ס וועגען קען מען נישט אַריינטראַכטען... אַז ער גיט מיז מען מקבל זיין באהבה, וואָרום בעסער אַלץ אַז ער גיט,־ווי ער נעהמט... כ'ע... ר' ברון, ווי שפעט וועט זיין

ר׳ ברוך

(קוקט אויפ׳ן זייגער)

אַרום עלף...

משה

אַרויאַ! נאָך גאָר פריה... כ׳האָב געמיינט: אַרום חצות! פּ׳ווייס נישט: אויב מיינע ווערים וועלען שוין דאָרטען ליגען אין דער היים און שווייגען... איך וואָלט נויטיג בעדאַרפען אַהיימגעהן און אַוועקלעגען ס׳בינטעל ביינער... אַנישט— וועל איך מיך מוזען אַזוי אַרומדרעהען אודאי אַ גוטע שעה אויף דער גאַס, אונטער די מויערן, ביז ס׳קליינוואַרג וועט כאַפּען אַ פּלעט... אַי מ׳קען בעקומען אַ שטיין אין קאָפּ? מאַ, אויף דעם איז מען דאָך אַ יוד! מוז מען דאָך פיהלען טעם־גלות!

הכלל, ר׳ ברוך, געדענקט זשע, ווי מיר האַלטען אין דער וועלט! וואָרום, אומאויסגערעדט, קומט אַהער נחום מעקלער, און ס׳זאָל זיך אַזוי נישט טרעפען ווי עס טרעפט זיך יאָ,— דער שלימזל דרעהט זיך ביי איהם איבער, און ער איז מצליח? איז, לחצאין,—נישט אַנדערש; כ׳פערשטעה: דאָס איהר, ר׳ ברוך, וועט צו דעם קיין טענה נישט האָבען! און קיין דין־תורה אודאי נישט! און אייגענטליך, צו וואָס? מ׳זענען דאָך יודען! גאָר גלייכער: איהר זאָלט איהם נישט גוילפען כי־הוא־זה... מאָרגען פריה כאַפּ איך מיך אַריבער צום פּריץ, און פון איהם גלייך אַהערצוצו־ צו אייך... האָט נישט קיין פּאַראיבעל, ר׳ ברוך—באָרגט מיר דערווייל עטליכע קערבלע ...ך וואָרום,ס׳קען דאָך זיין געמאָלט, איך זאָל קומען אַהיים—זאָל נאָך חברה נישט חלומ׳ן פון קיין שלאָף, און איך זאָל האָבען פערדינט אַ שטיין אין קאָפּ? (בעקומט) נו, אויב אַזוי, וועט עס זיין אַ גוטע התחלה. פונקצוריק געבען איז דאָך אָבגערעדט... איך בין בטוח: אַז, איהר וועט מיר נאָך ברויכען דערלעגען ביז עטליכע מאות... אַ גוטע נאַכט.

ר׳ ברוך

אַ גוטע נאַכט...

טל־ילדות

מ. בידנבוים. —— ספר ראשון אחר האלף־בית.

הוצאת "בית־ספר"

כל החמר שבספר ערוך בטעם ובסדר הדרגי. זהירות גדולה נהג המחבר, שלא להשפיע על הילד רוב טובה בבת אחת, לכן הספורים כה קלים וקטנים. הילד קולט את כל־זה מבלי משים. החומר כלו שקל ומנפה, כלו מתאים לרוח הילד ולקוח מסביבתו.

חֲבֵרַי

מאת מ. בירנבום.

הוצאת „בֵּית־סֵפֶר"

בין ספרי הלמוד למתחילים ספר זה קובע ברפה לעצמו: מצטיין הוא בכמה מעלות: פה כל תיבה וכל משפט קט מכיל בקרבו רעיון שלם, הלקוח מעולם הילדים וקרוב לחוג תפיסתו והשגתו של הילד. הספר מצטיין בהדורו החיצוני. כמעט כל הציורים הנמצאים פה הנם מעשי ידי אמנים אמתיים, המושכים את לבו של הילד ומעוררים בו רגשות שונים, דבר שמסייע לפתח את חוש ההסתכלות שבילד.

יַלְדוּת

י. באקסט ומ. בירנבום

הוצאת "בית־ספר"

ספר למוד ומקרא אחר הספר „כל ילדות" שנה שניה ושלישית מחדש.

הספר ילדות כבר ידוע בעולם הפדגוגי. החמור שבספר מתרקם ההוטים הדקים, המאחדים ומקרבים את בית-הספר אל חיי המשפחה ואל חיי העולם ויוצרים אותם השלמות בחיי הילד שככה עורגים אליה זה כמה; חמר קל, מלבב ומלא ענין, סדר הדרגי, ציור יפה ואמנות, הנם האמצעים המנוסים, שעל ידם אתה מוצא את הדרך הישרה ללב הילד.

אַדרעסע:

פֿערלאַג א. גיטלין, וואַרשא

נאַלעווקי, נאַלעווקער קראָמען 1 №

Księgarnia Wydawnictwo

E. GITLINA, Warszawa

Nalewki, Kramy Nalewkowskie № 1.